

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

Účasť na vzdelávaní dospelých – výsledky Zisťovania o vzdelávaní dospelých (AES) z roku 2022

© Štátny inštitút odborného vzdelávania

Publikované: júl 2025

Autori: Ľubica Gáľlová, Ľuba Habodászová (ŠIOV), Ivana Studená (CSPV SAV)

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

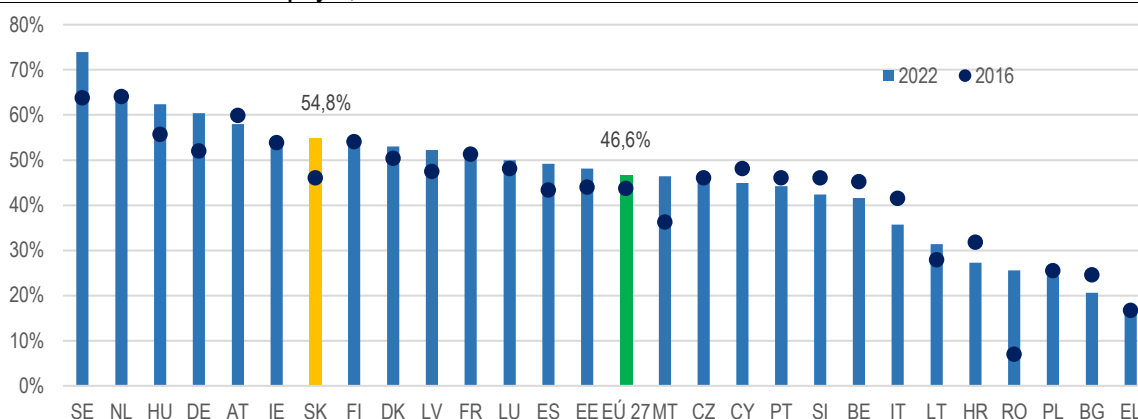
ŠIOV

štátny inštitút
odborného
vzdelávania

Prieskum týkajúci sa vzdelávania dospelých z roku 2022 ukazuje celkovo mierny priemerný nárast účasti dospeléj populácie na vzdelávaní pre 27 krajín EÚ. Slovensko si však od posledného merania v roku 2016 polepilo až o 9 percentuálnych bodov. Prvý zo série analytických komentárov ku vzdelávaniu dospelých využitím dát z tohto prieskumu skúma možné vysvetlenia pre skokový nárast v účasti na Slovensku. Opakovane sa potvrdzuje, že na Slovensku sa vzdelávanie dospelých takmer výhradne spája s prácou – zamestnanosť významne zvyšuje pravdepodobnosť, že sa dospelý človek zúčastní vzdelávacej aktivity. Tento vplyv sa od posledného merania zvýšil, najviac pre pracujúcich nízkovzdelaných. Za výraznou zmenou od roku 2016 v účasti na vzdelávaní sa do značnej miery mohla pripísať aj zmena formulácie otázky v prospech lepšieho pripomenutia si rôznych vzdelávacích aktivít v referenčnom období.

Slovensko má v európskom porovnaní nadpriemerné postavenie v ukazovateli účasti dospelých na vzdelávaní, keď je referenčné obdobie prieskumu 12 mesiacov. Podľa posledného európskeho merania Zisťovanie o vzdelávaní dospelých¹ (Adult Education Survey, AES) realizovanom v roku 2022 sa Slovensko umiestnilo v prvej desiatke krajín s celkovou účasťou na úrovni 54,8 % dospeléj populácie vo veku 25-64 rokov, pričom priemer EÚ je zhruba 47 %. Ide o podiel ľudí v populácii v danej vekovej kohorte, ktorí sa zúčastnili aspoň jednej vzdelávacej aktivity za posledných 12 mesiacov. Od posledného merania v roku 2016 sa účasť na Slovensku zvýšila o takmer 9 percentuálnych bodov, čo je štvrtý najvyšší nárast spomedzi krajín EÚ (prvé tri miesta patria Rumunsku, Švédsku a Malte)². AES je prieskum realizovaný pod taktovkou Eurostatu každých 5 rokov (od roku 2022 každých 6 rokov) zameraný výhradne na vzdelávanie dospelých v európskych krajinách (v roku 2022 išlo o 34 krajín).

Graf 1: Účasť na vzdelávaní dospelých, 25-64 rokov

Zdroj: Eurostat [trng_aes_100]

Účasť dospelých na vzdelávaní je dôležitá v kontexte udržiavania a tvorby ľudského kapitálu, a tiež k zlepšovaniu kvality života. Indikátor ohľadom účasti na vzdelávaní dospelých považuje za významný, napr. v Európskom pilieri sociálnych práv je jedným z troch kľúčových indikátorov so stanoveným cieľom 60 % do roku 2030³. Sústreďenie sa na meranie účasti však nesleduje ako sú tieto vzdelávacie aktivity obsahovo zamerané. Pri interpretácii tohoto indikátora v rámci EÚ tak prevažuje predpoklad, že účasť na akejkoľvek forme a obsahu vzdelávania je pre jednotlivca prospešná, či už pre jeho pracovný alebo osobný život.

Dôvody skokového nárastu na Slovensku dáta neodhalia, môžu však priblížiť, o ktoré skupiny účastníkov ide. V sledovanom období neprišlo k žiadnej výraznej zmene v oblasti politik vzdelávania dospelých, či už

¹ Ide o výberové zisťovanie, ale pre jednoduchosť používame zaužívaný a verejnosti zrozumiteľný pojem „prieskum“.

² AES je prieskum realizovaný ŠÚSR pod taktovkou Eurostatu každých 5 rokov (od roku 2022 každých 6 rokov) zameraný výhradne na vzdelávanie dospelých v európskych krajinách (v roku 2022 išlo o 34 krajín).

³ [European pillar of social rights Action Plan](#). Tiež [European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience](#) obsahuje ciele do roku 2025.

inštitucionálnej alebo legislatívnej. Do určitej miery sa mohli prejavíť dopady národných projektov pre podporu zamestnanosti realizovanými ministerstvom práce, ktoré financovali účasť na vzdelávaní. Na druhej strane, do hry vstupuje pandémia, ktorej koniec sa prelína s obdobím prieskumu⁴. Veľa vzdelávacích aktivít bolo pozastavených, či už z dôvodu obmedzení stretávania sa, alebo z dôvodu znižovania rozpočtov vo firmách a sektoroch postihnutých pandémiou. Naopak, viacerí dospelí mohli mať lepšie možnosti pre účasť na vzdelávaní prostredníctvom online kurzov. V tejto analýze sa snažíme odkryť prvé dátové zistenia vedúce k hypotézam ohľadom diania, ktoré sa pretavilo do výsledkov prieskumu.

Box 1: Formálne, neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa⁵

Považujeme za dôležité uviesť oficiálnu definíciu troch druhov vzdelávania, ktoré figurujú vo vzdelávaní dospelých. Nielenže v mediálnom priestore dochádza k rôznym voľným interpretáciám, ale tiež platí, že terminológia trpí chýlostivým prekladom z angličtiny. Je dôležité brať do úvahy, že lokálny jazyk odráža najmä skúsenosť s daným konceptom a tiež zaužívanosť pojmov. Na Slovensku je značná časť terminológie v oblasti vzdelávania dospelých relatívne novou. Ako príklad uvádzame problém s prekladom „microcredentials“ diskutovaným v ŠIOV publikácii [tu](#). V neposlednom rade, celoživotné vzdelávanie sa už takmer zvykovo používa ako synonymum pre vzdelávanie, ktorého sa zúčastňujú dospelí.

Formálne vzdelávanie a odborná príprava sú definované ako „vzdelávanie, ktoré je inštitucionalizované, zámerné a plánované prostredníctvom verejných organizácií a uznaných súkromných subjektov a ktoré – ako celok – tvorí formálny vzdelávací systém danej krajiny. Programy formálneho vzdelávania sú teda ako také uznané príslušnými národnými vzdelávacími orgánmi alebo ekvivalentnými inštitúciami, napríklad inými orgánmi spolupracujúcimi s národnými alebo regionálnymi vzdelávacími autoritami. Formálne vzdelávanie pozostáva prevažne z počiatočného vzdelávania. Odborné vzdelávanie, vzdelávanie osôb so špeciálnymi potrebami a niektoré časti vzdelávania dospelých sú často uznávané ako súčasť formálneho vzdelávacieho systému.“ (ISCED 2011)

Neformálne vzdelávanie a odborná príprava sú definované ako „vzdelávanie, ktoré je inštitucionalizované, zámerné a plánované poskytovateľom vzdelávania. Určujúcou charakteristikou neformálneho vzdelávania je, že predstavuje doplnok, alternatívu a/alebo podporu formálneho vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania jednotlivcov. Často sa poskytuje s cieľom zabezpečiť právo na prístup k vzdelaniu pre všetkých. Je určené pre ľudí všetkých vekových kategórií, avšak nevyžaduje nepretržitú postupnosť vzdelávacích stupňov; môže mať krátke trvanie a/alebo nízku intenzitu a typicky sa realizuje formou krátkych kurzov, workshopov alebo seminárov. Neformálne vzdelávanie väčšinou vedie k kvalifikáciám, ktoré nie sú uznávané ako formálne alebo rovnocenné formálnym kvalifikáciám príslušnými národnými alebo regionálnymi vzdelávacími orgánmi, alebo nevedie k žiadnym kvalifikáciám. Neformálne vzdelávanie môže zahŕňať programy zamerané na zvyšovanie gramotnosti dospelých a mládeže, vzdelávanie detí mimo formálneho systému, ako aj programy rozvoja životných a pracovných zručností alebo sociálneho a kultúrneho rozvoja.“ (ISCED 2011)

V skratke: Neformálne vzdelávanie a odborná príprava zahŕňajú inštitucionalizované vzdelávacie aktivity mimo formálneho vzdelávacieho systému.

Pre účely prieskumu AES sú pre zber údajov identifikované štyri typy typických neformálnych vzdelávacích aktivít (tieto kategórie nie sú podrobne uvedené v online tabuľkách):

- Kurzy
- Workshopy alebo semináre
- Riadené školenie na pracovisku (plánované obdobie vzdelávania, inštruktáže alebo odbornej prípravy priamo na pracovisku, organizované zamestnávateľom s pomocou inštruktora)
- Súkromné lekcie

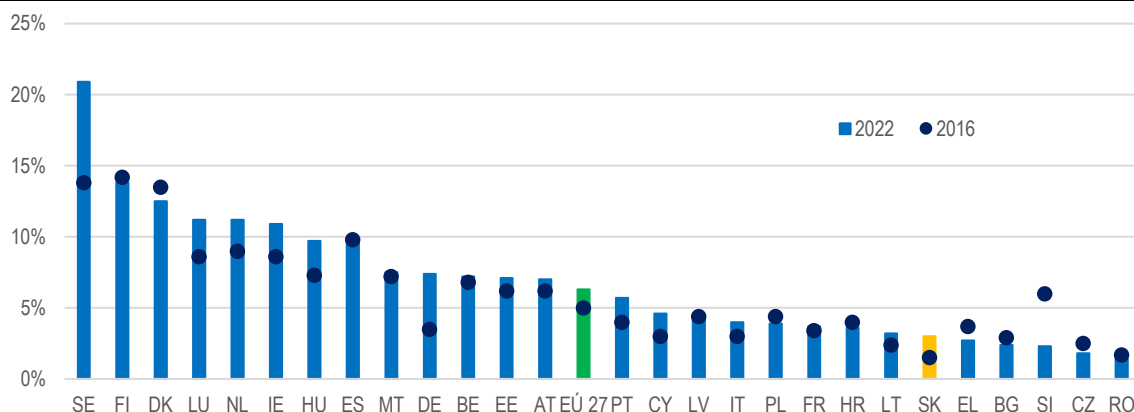
Informálne učenie sa je definované ako „formy učenia, ktoré sú zámerné alebo úmyselné, ale nie sú inštitucionalizované. V dôsledku toho je menej organizované a menej štruktúrované ako formálne alebo neformálne vzdelávanie. Informálne učenie môže zahŕňať vzdelávacie aktivity, ktoré prebiehajú v rodine, na pracovisku, v miestnej komunite a v každodennom živote, a to na základe vlastnej iniciatívy, rodinnej iniciatívy alebo sociálnej iniciatívy.“ (ISCED 2011)

⁴ Prieskum na Slovensku realizoval ŠÚSR v období júl až november 2022. Referenčné obdobie pre respondentov je jeden rok (otázky sa týkajú posledných 12 mesiacov z pohľadu respondenta), t.j. obdobie od júla 2021. Posledný národný „lockdown“ bol v období november 2021 až február 2022.

⁵ Prevzaté z Eurostatu pre účely AES ([Reference Metadata](#)), preklad ChatGPT.

Účasť na formálnom vzdelávaní pre vekovú kategóriu 25-64 rokov je menej častá. Formálne vzdelávanie, ktoré vedie k dosiahnutiu stupňa vzdelania, predstavuje menší podiel v sledovanej vekovej kategórii. Po dosiahnutí veku 25 rokov, kedy už väčšina populácie ukončila svoje plánované počiatkové vzdelávanie, sa vzdelávacie aktivity sústreďujú na dopĺňanie zručností mimo formálneho systému. Rozdiely medzi krajinami v účasti dospelých na formálnom vzdelávaní môžu byť najmä v dôsledku kultúrnych noriem ohľadom prestávok medzi stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním⁶. V krajinách EÚ sa formálneho vzdelávania vo veku 25-64 rokov zúčastnilo 6 % obyvateľov, na Slovensku 3 %. Z predchádzajúcich analýz vieme, že na Slovensku ide najmä o ľudí dopĺňajúcich si vysokoškolské vzdelanie II. stupňa⁷.

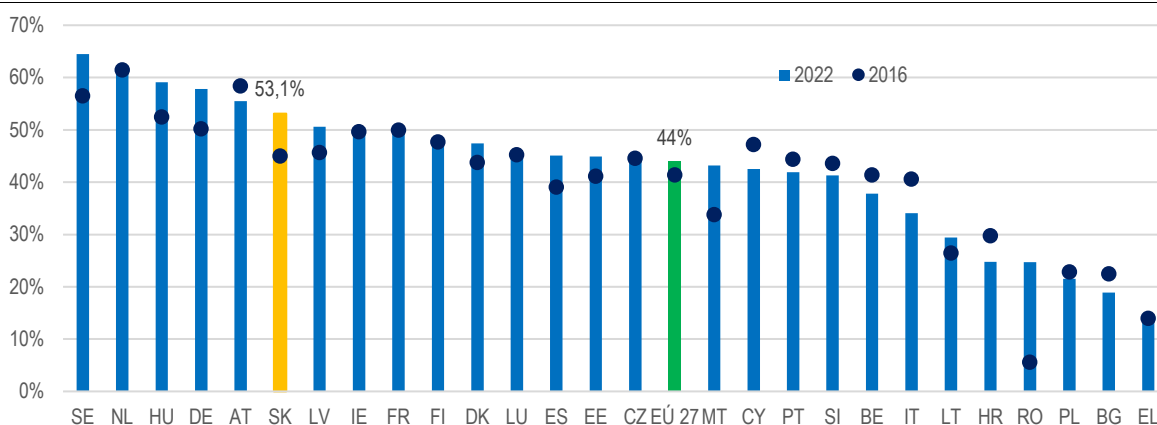
Graf 2: Účasť na formálnom vzdelávaní dospelých, 25-64 rokov

Zdroj: Eurostat [trng_aes_100]

Vzdelávaniu dospelých dominuje neformálne vzdelávanie. Pri neformálnom vzdelávaní ide o rôzne školenia, workshopy, kurzy, ale aj súkromné hodiny a podobne (viac v Boxe č. 1). Ide o túto kategóriu vzdelávacích aktivít, kde Slovensko zaznamenalo vysoký nárast v percentuálnych bodoch (aj keď formálne vzdelávanie sa v podstate zdvojnásobilo, stále však išlo o malý nárast v p.b.). Účasť na neformálnom vzdelávaní dosahuje 53 % dospeléj populácie v produktívnom veku oproti 44 % v EÚ.

Graf 3: Účasť na neformálnom vzdelávaní dospelých, 25-64 rokov

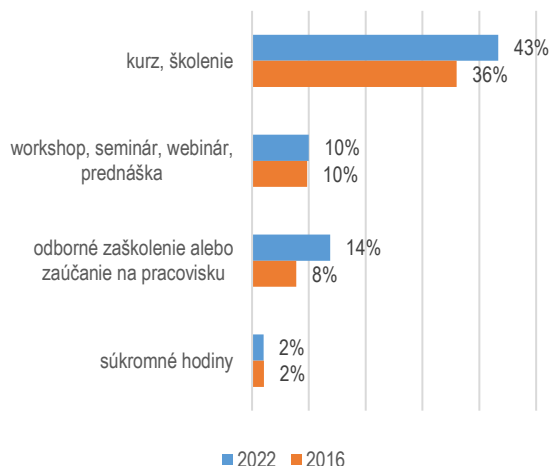
Zdroj: Eurostat [trng_aes_100]

⁶ Napr. [tu](#).

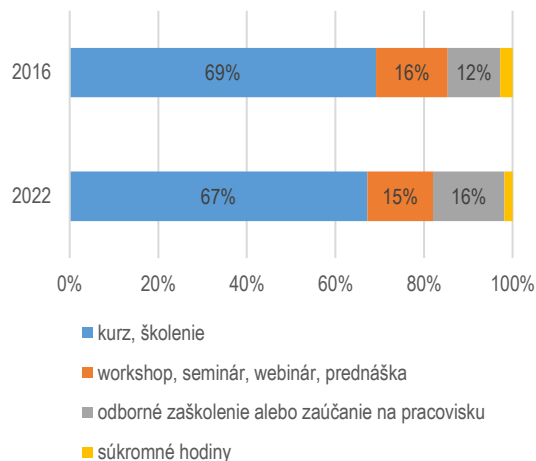
⁷ [Marečku, podejte mi pero!](#) (Komentár IFP).

Neformálnemu vzdelávaniu na Slovensku dominujú kurzy a školenia, či už podielom účastníkov alebo objemom na celkovom počte absolvovaných vzdelávacích aktivít. Počas referenčného obdobia 12 mesiacov pred prieskumom sa jednotlivci mohli zúčastniť aj viac ako jednej vzdelávacej aktivity. V prieskume sú tieto aktivity rozdelené do štyroch kategórií (viď Box 2). V grafe uvádzame, aký podiel populácie sa zúčastnil aspoň jednej vzdelávacej aktivity z vymedzených kategórií. Dominujú kurzy a školenia, oproti poslednému meraniu sa dokonca podiel populácie zúčastňujúcej sa aktivít v tejto kategórii zvýšil. K nárastu prišlo aj v kategórii odborného zaškolenia alebo zaúčania na pracovisku. Tiež platí, že kurzy a školenia predstavujú najväčší objem z reportovaného počtu vzdelávacích aktivít s takmer nezmeneným podielom oproti roku 2016⁸.

Graf 4: Účasť na typoch neformálneho vzdelávania, podiel v populácii 25-64 rokov

Graf 5: Rozdelenie celého objemu reportovaných aktivít absolvovaných v neformálnom vzdelávaní

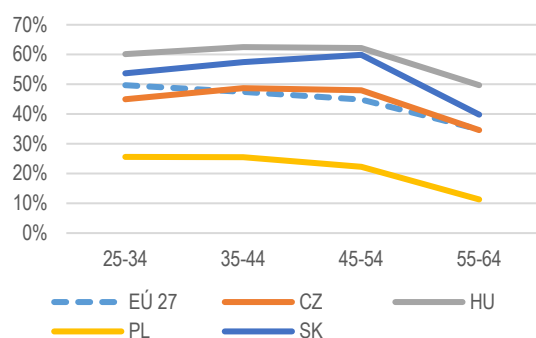
Zdroj: AES 2022, vlastné spracovanie

Ďalej sledujeme už len neformálne vzdelávanie. Keďže účasť na formálnom vzdelávaní predstavuje relatívne malý podiel a takisto sa líši aj v iných aspektoch (napr. regulácia, typy poskytovateľov), v texte sa ďalej pozeráme už len na účasť dospelých na neformálnom vzdelávaní. Aby sme mali lepšiu predstavu o tom, či zmeny oproti poslednému meraniu sa udiali len na Slovensku, alebo predstavujú širší trend, pre porovnanie uvádzame priemer EÚ a tiež priemer V3. Takisto upozorňujeme, že ide o porovnanie účasti na úrovni jednotlivcov.

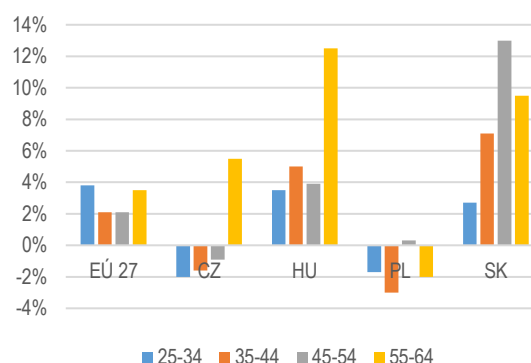
Na Slovensku má najvyššiu účasť na neformálnom vzdelávaní veková kategória 45-54 rokov. Typicky klesajúci vekový profil potvrdzuje ekonomické teórie ohľadom investícií do ľudského kapitálu v tom, že s rastúcim vekom investície do vzdelania a zručností klesajú. Na Slovensku (a tiež v ostatných krajinách V4) však toto neplatí, podľa posledného prieskumu účasť na vzdelávaní má mierne stúpajúci trend až do veku 54 rokov. Táto veková kategória zároveň zaznamenala najvyšší nárast od posledného merania. Vysoký nárast oproti predchádzajúcemu meraniu zaznamenala tiež najvyššia veková kategória 55-64 rokov, podobne ako v Maďarsku.

⁸ Dáta sú vážené charakteristikami respondentov.

Graf 6: Účasť na neformálnom vzdelávaní podľa veku, 2022

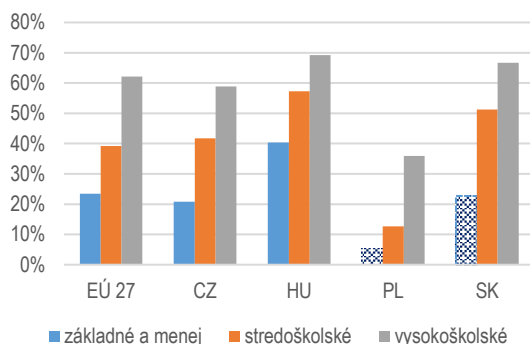
Graf 7: Zmena v účasti na neformálnom vzdelávaní podľa veku medzi 2016 a 2022

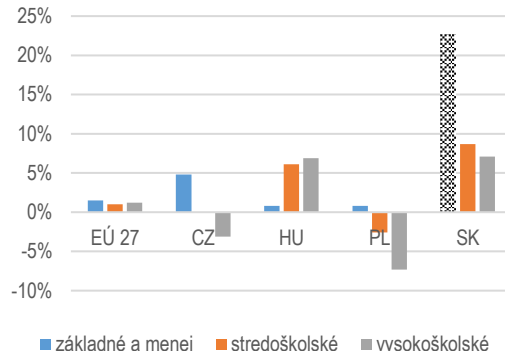
Zdroj: Eurostat [tmg_aes_101]

Merania opakovane potvrdzujú, že ďalšiemu vzdelávaniu sa nevenujú tí, ktorí to najviac potrebujú. Toto tvrdenie sa odráža od rastúcich hodnôt účasti s vyšším dosiahnutým stupňom vzdelania. V čase dynamických zmien na trhu práce je vzdelávanie dôležité najmä pre ľudí so špecifickými a menej prenositeľnými zručnosťami, ktoré sú typické pre nižšie stupne vzdelania. Na Slovensku je ďalej mimoriadne dôležité dopĺňanie zručností nízkovzdelaných, keďže táto skupina má najhoršie výsledky na trhu práce v porovnaní s inými krajinami⁹. V prieskume AES sa ukazuje, že Slovensko v roku 2022 dosiahlo v tejto skupine úroveň priemeru EÚ a v porovnaní s rokom 2016 zaznamenalo významný nárast. Avšak ide o údaje, ktoré sú v oboch rokoch vyhodnotené ako štatisticky nespoľahlivé, čo znamená, že nie je možné extrapolovať na celú populáciu.

Graf 8: Účasť na neformálnom vzdelávaní podľa dosiahnutého vzdelania, 2022

Graf 9: Zmena v účasti na neformálnom vzdelávaní podľa dosiahnutého vzdelania medzi 2016 a 2022

Zdroj: Eurostat [tmg_aes_102]

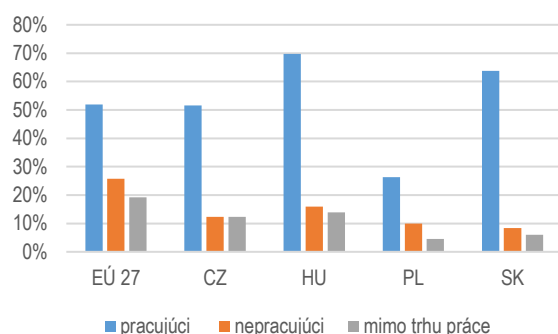
Na Slovensku sa vzdelávajú najmä pracujúci. Aj keď platí, že aj v európskych krajinách sú najväčšou skupinou vzdelávajúcich sa práve pracujúci, na Slovensku (spolu s Maďarskom) je tento podiel výrazne vyšší¹⁰. Vysoká účasť pracujúcich na vzdelávaní dospelých môže súvisieť so zabezpečovaním minimálneho zaučenia alebo vzdelávania nevyhnutného pre dané pracovné miesto, ktoré bežne poskytujú zamestnávateľia. Vysoká účasť

⁹ Vo vekovej kategórii 20-64 rokov na Slovensku pracovalo v roku 2024 33,8 % ľudí s najvyšším dosiahnutým vzdelaním ISCED 0-2, t.j. základná škola a menej. To je najhoršia hodnota v rámci EÚ 27. Priemer EÚ bol 58,5 %, Česko 58,3 %, Maďarsko 60 % a Poľsko 47,7 % (Eurostat, [lfsi_educ_a]).

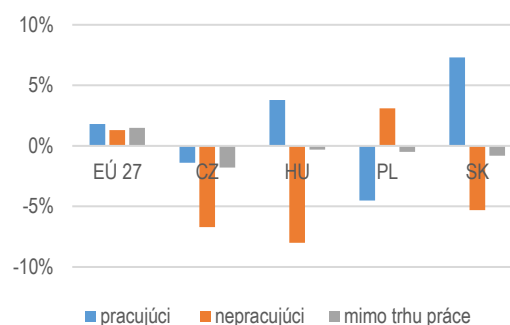
¹⁰ Postavenie na trhu práce sa vzťahuje k postaveniu v čase prieskumu.

pracujúcich tiež znamená, že na Slovensku majú nepracujúci¹¹ veľmi nízku mieru účasti, a to aj v porovnaní s ostatnými krajinami V4, a ich účasť dokonca klesla oproti poslednému meraniu.

Graf 10: Účasť na neformálnom vzdelávaní podľa postavenia na trhu práce, 2022

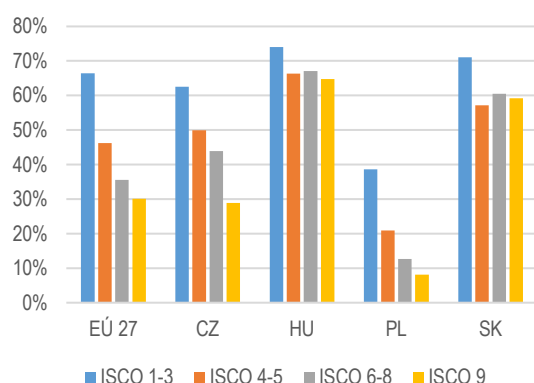
Graf 11: Zmena v účasti podľa postavenia na trhu práce medzi 2016 a 2022

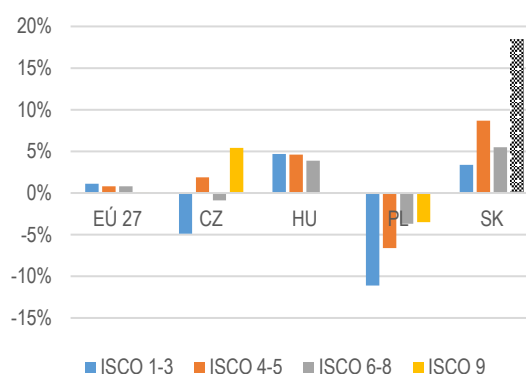
Zdroj: Eurostat [trng_aes_103]

Obdobne ako nárast účasti v podiele nízkovzdelaných, podiel pracujúcich v nekvalifikovaných povolaniach zaznamenal významný skok v účasti od posledného merania. Oproti poslednému meraniu všetky kategórie povolání zaznamenali nárast, najvyšší však v kategórii pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Opäť ide o štatisticky nespoľahlivý nárast kvôli nespoľahlivej východiskovej hodnote v roku 2016. Vo všeobecnosti platí obdobné tvrdenie ako pri dosiahnutom stupni vzdelania a to, že povolania s uplatnením pre vysokokvalifikovaných, majú najvyššiu účasť na neformálnom vzdelávaní na Slovensku ale i v rámci EÚ.

Graf 12: Účasť na neformálnom vzdelávaní podľa skupín povolání, 2022

Graf 13: Zmena v účasti podľa skupín povolání na trhu práce medzi 2016 a 2022

Pozn.: ISCO 1-3 riadiaci pracovníci, špecialisti, technickí a odborní pracovníci, ISCO 4-5 administratívni pracovníci a pracovníci v službách a obchode, ISCO 6-8 kvalifikovaní pracovníci a remeselníci, operátori a montéri strojov a zariadení, ISCO 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

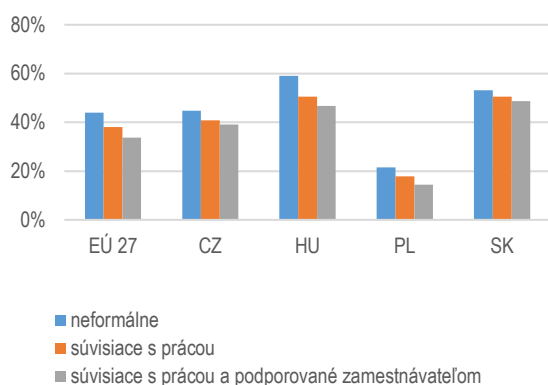
Zdroj: Eurostat [trng_aes_104]

Väčšina neformálneho vzdelávania na Slovensku súvisí s prácou a je aspoň čiastočne podporovaná zamestnávateľom. Indikátor je tvorený ako kombinácia odpovedí na dve otázky: či prebiehalo vzdelávanie aspoň čiastočne počas pracovnej doby a či sa na nákladoch na vzdelávanie aspoň čiastočne podieľal zamestnávateľ. Stále platí, že pre jedného účastníka mohlo ísť aj o viac takýchto aktivít. Podiel ľudí, ktorí mali aspoň jednu vzdelávaciu aktivitu podporovanú zamestnávateľom je na Slovensku výrazne vyšší ako priemer krajín EÚ a tiež v porovnaní s ostatnými krajinami V4. Na Slovensku (a tiež v Maďarsku) tento podiel výrazne narástol od

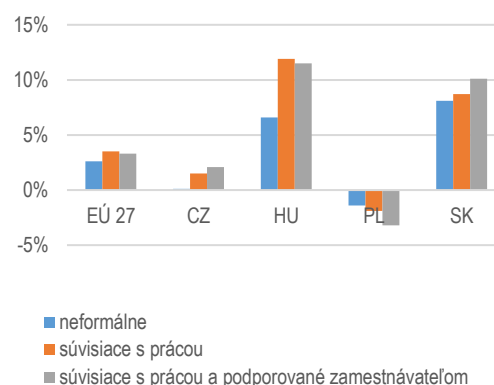
¹¹ Vyhybame sa termínu nezamestnaní. Kategória nezamestnaný/á má špecifickú a presnú definíciu, identifikácia sa odvíja od viacerých otázok. Keďže v tomto prieskum sa respondenti identifikujú sami, čo nemusí napĺňať definíciu, uprednostňujeme pojem nepracujúci pre odlišenie.

posledného merania. Paradoxne, toto nemusí znamenať, že by Slovenskí zamestnávateľia prispievali väčšou mierou k financovaniu účasti zamestnancov na vzdelávaní než je tomu priemerný zamestnávateľ v EÚ. Priemerný počet hodín, ktoré strávil jednotlivec na Slovensku v neformálnom vzdelávaní aktivite klesol z 36 na 32 hodín, zatiaľ čo v EÚ vzrástla priemerná dĺžka aktivity zo 75 na 84 hodín¹². Detailnejšej analýze samotných aktivít sa budeme venovať v samostatnom komentári.

Graf 14: Účasť na neformálnom vzdelávaní súvisiaceho s prácou, 2022

Graf 15: Zmena účasti na neformálnom vzdelávaní súvisiaceho s prácou medzi 2016 a 2022

Zdroj: Eurostat [trng_aes_120]

Vplyv individuálnych charakteristík oddeľujeme cez ekonometrický model. Podstatou ekonometrického modelovania je extrahovať vplyv každej individuálnej charakteristiky samostatne bez „skreslenia“ inými charakteristikami. Ak napríklad staršie kohorty sú viac vzdelané, tak pozeráť sa samostatne na vplyv veku je skreslené tým, že ide zároveň aj o vplyv vzdelania. Inými slovami, treba oddeliť vplyv veku od vplyvu vzdelania. Pre toto „očistenie“ vplyvov jednotlivých veličín používame jednoduchý model (probit), ktorý odhaduje pravdepodobnosť zúčastniť sa neformálnej vzdelávacej aktivity v závislosti od pohlavia, veku, vzdelania a postavenia na trhu práce.

Najväčší vplyv na pravdepodobnosť zúčastniť sa neformálneho vzdelávania má na Slovensku práca a vzdelanie. Vzdelanie a postavenie na trhu práce sú najvýznamnejšie faktory zvyšujúce pravdepodobnosť účasti. Výsledky použitím dát z roku 2022 ukazujú, že medzi mužmi a ženami nie je rozdiel. Ďalej, vek nehrá rolu, okrem poslednej vekovej kategórie, kde populácia vo veku 55 až 64 rokov má o 5 % nižšiu pravdepodobnosť zúčastniť sa oproti ostatným kohortám. Stredoškolské vzdelávanie zvyšuje pravdepodobnosť v priemere o 11 % a vysokoškolské o 21,5 % oproti základnému. Ak je jednotlivec nepracujúci, tak sa pravdepodobnosť zúčastniť sa znižuje o 54 % a tí, čo sú mimo trhu práce majú pravdepodobnosť nižšiu až o 58,4 % oproti pracujúcim.

Najväčší nárast oproti poslednému meraniu je v kategórii pracujúcich nízkovzdelaných. Kombináciou individuálnych vplyvov veličín predikujeme pravdepodobnosť účasti na neformálnej vzdelávacej aktivite pre hypotetické osoby. Porovnanie výsledkov modelu v dvoch obdobiach ukazuje, že najväčšia zmena sa udiala v kategórii pracujúcich nízkovzdelaných, v ktorej pravdepodobnosť účasti sa zdvojnásobila na 50 %¹³.

V porovnaní s rokom 2016 narástol podiel pracujúcich nízkovzdelaných vo vzorke z 33 % na 44 %¹⁴. Podľa štatistík Eurostatu z Výberového zisťovania pracovných síl sa tento podiel v populácii¹⁵ zvýšil z 27 % v roku 2016 na 34 % v roku 2024. V roku 2022 bol na úrovni 31 %. Inými slovami, kombinácia vyššieho podielu pracujúcich nízkovzdelaných a zároveň vyššej miere účasti v tejto kategórii, podobne ako pre ostatné kategórie pracujúcich, prispela k nárastu v celkovej účasti.

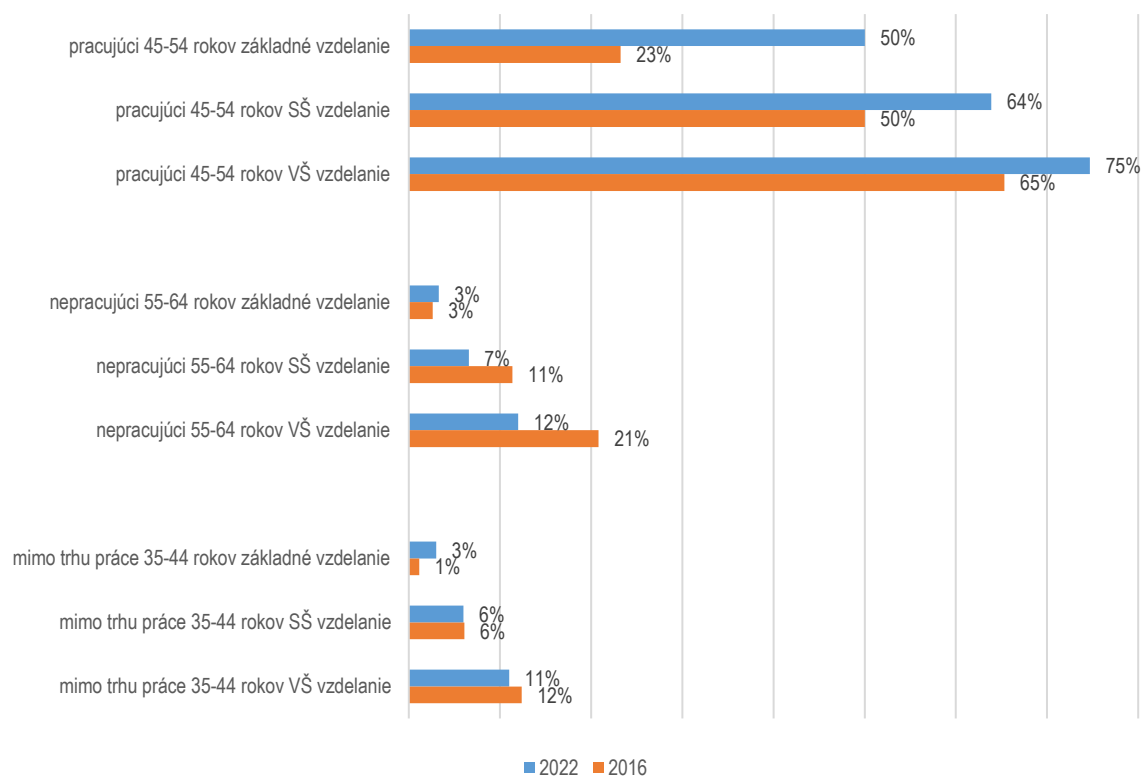
¹² Eurostat [trng_aes_151]

¹³ [lfsi_educ_a]

¹⁴ Už s použitím váh.

¹⁵ Ide o mierne odlišnú vekovú kategóriu 20-64 rokov, ktorá sa štandardne používa pre štatistiky trhu práce.

Graf 16: Pravdepodobnosť účasti na vzdelávaní dospelých na Slovensku – vybrané individuálne charakteristiky

Zdroj: AES 2022, vlastné spracovanie

Box 2: Zmeny v samotnom dotazníku – Neformálne vzdelávanie

Pri skokových nárastoch v sledovaných indikátoroch je namieste pýtať sa, či nedošlo k zmene metodiky merania. Pozeráme sa na znenie otázok týkajúcich sa neformálneho vzdelávania v dotazníku z roku 2016 a z roku 2022. V prípade dôkladnejšej formulácie otázky, zmena môže byť spôsobená aj napríklad lepším „spomenutím si (recall)“ na vzdelávacie aktivity počas posledných 12 mesiacov. Ako vidno nižšie, v poslednom meraní došlo k výraznej zmene v znení otázky vymenovaním početných príkladov, ktoré nielen vysvetľujú čo sa prieskum snaží zistiť, ale najmä podporujú recall uvádzaním príkladov typických, možno aj dočasne populárnych aktivít na Slovensku počas pandémie.

Ak by tento argument slúžil ako vysvetlenie nárastu, stále platí otázka, prečo by bol recall taký výrazný pre nízkovzdelaných/nízkokvalifikovaných. Tu pravdepodobne ide o kombináciu so skutočnosťou, že vzorka obsahuje vyšší podiel pracujúcich nízkovzdelaných v porovnaní s predchádzajúcim meraním a keďže práca je silný prediktor, odrazilo sa to aj na podiele nízkovzdelaných v neformálnom vzdelávaní.

Prikláňame sa tiež k hypotéze, že skokový nárast je tiež možno pripísateľný zmene zneniu otázok týkajúcich sa neformálneho vzdelávania. Obdobný nárast bol zaznamenaný aj v indikátore účasti vzdelávania dospelých s referenčným rámcom posledné 4 týždne pred prieskumom, kde tiež došlo k zmene v znení otázky. Tento indikátor je súčasťou Výberového zisťovania pracovných síl. Bližšie informácie k zmene indikátora sú uvedené v dokumente [Európsky index zručností \(ŠIOV, 2025\)](#).

Dotazník 2016:

Zúčastnili ste sa v priebehu posledných 12 mesiacov s cieľom zlepšiť Vaše zručnosti a poznatky v akejkoľvek oblasti (vrátane záľub)

- a) kurzu, školenia
- b) workshopu, seminára, prednášky

- c) zaučenia alebo zaškolenia na pracovisku pod odborným vedením
d) súkromných hodín?

Dotazník 2022:

Nasledujúci blok otázok je venovaný neformálnemu vzdelávaniu. Jedná sa o doplnok k vzdelávaniu v škole a jeho cieľom je zlepšiť vedomosti, poznatky alebo zručnosti v akejkoľvek oblasti. Zahŕňa kurzy, školenia, workshopy, semináre, prednášky, súkromné hodiny, ale aj odborné zaučenie na pracovisku. Výučba prebieha vždy s vyučujúcim, či už prezenčne alebo online. Môže prebiehať z pracovných alebo z osobných dôvodov, v pracovnom alebo voľnom čase. **Zaujímá nás obdobie posledných 12 mesiacov!**

Boli ste na nejakom kurze alebo školení?

(patria sem napr. jazykové, počítačové, účtovnícke, ekonomické, manažérske, rekvalifikačné kurzy, autoškola, trénerský alebo rozhodcovský kurz, záujmové kurzy spevu, tanca, hry na hudobný nástroj, varenia, kváskovania, keramiky, univerzita tretieho veku, školenie BOZP, kurzy prvej pomoci, odborné kurzy a školenia v práci)

Boli ste na nejakom workshope, seminári, webinári alebo prednáške?

(napr. pracovné, zážitkové, kreatívne workshopy, náučné semináre a prednášky)

Boli ste na Vašom pracovisku odborne zaškolení alebo zaučení?

(patrí sem napr. mentoring, vstupná inštruktáž určená novým zamestnancom o organizácii, štruktúre podniku, bezpečnosti pri práci, pracovnom poriadku, ďalej preškolenie z dôvodu preloženia na iné pracovisko, inú pozíciu, odborné zaškolenie z dôvodu zavedenia novej technológie, pracovného postupu alebo prostriedku)

Mali ste súkromné hodiny alebo doučovanie?

(jedná sa o platené aj bezplatné súkromné hodiny alebo doučovanie založené na profesionálnom vzťahu vyučujúci-študent ako napr. lekcie cudzieho jazyka, matematiky, maľby, tanca, klavíra poskytované lektorom alebo odborníkom v danej oblasti, pre ktorého je to zdroj príjmu.)

Zdroj: [Zoznam štatistických formulárov, ŠÚSR](#)